

ЗАХІДНИЙ БУГ — річка, територія басейну якої знаходиться в межах України, Білорусі та Польщі (де називається Буг), ліва притока р. Нарев (басейн Вісли). На тер. Польщі З. Б. впадає в р. Нарев у Зеґжин. водосховищі, що є джерелом водопостачання Варшави. До 1962 Нарев вважали притокою З. Б. Довжина 772 км (зокрема у межах України — 401 км), площа басейну 39,4 тис. км² (разом з р. Нарев — 73,5 тис. км²; зокрема у межах України — 10,1 тис. км²). Верхів'я З. Б. знаходиться на тер. Гол. Європ. вододілу Балтій. і Чорного морів. Формування водних ресурсів річки починається на території України з Верховуз. пасма Поділ. горбогір'я — у Колтів. котловині поблизу с. Верховуж Золочів. р-ну Львів. обл. Протікаючи у пн. напрямку, З. Б. перетинає заболочену рівнину Малого Полісся, а нижче м. Червоноград (Львів. обл.) — зх. частину Волин. височини. Згодом вниз за течією, на відтинку 184,8 км З. Б. утворює природ. держ. кордон між Україною і Респ. Польща. За межами України, упродовж 178,2 км річка є природ. держ. кордоном між Респ. Білорусь та Респ. Польща. У верхів'ї долина терасована (шир. 1–3 км); заплава заболочена, є стариці. Річище звивисте (завширшки 8–15 м); на окремих ділянках каналізоване. У серед. течії шир. долини 3–4 км, заплава маловиразна. Шир. річища 40 м. Швидкість течії 0,3–0,6 м/сек. Нижче долина З. Б. звужується до 1,0–1,5 км, пересічна шир. річища становить 50–75 м, на окремих ділянках досягає 100 м і більше. Швидкість течії 0,1–0,2 м/сек. Похил річки 0,3 м/км. Гол. притоки: ліві — *Полтва, Рата, Солокія*, Кшна (Польща); праві — *Золочівка, Луга, Мухавець* (Білорусь). У бас. З. Б. налічується понад 80 озер (тер. Волин. обл.). Серед них виділяють групу *Шацьких озер* (39 озер), найбільшим з яких є оз. *Світязь*. На З. Б. споруджено низку водосховищ, найбільше з яких — Добротвірське (для потреб *Добротвірської теплової електростанції*). Є бл. 600 ставків

(використовують для тех. та госп.-побут. потреб, рекреації). Для гідрол. режиму З. Б. характерні яскраво виражена весняна повінь (1-а декада березня) та низькі літньо-осіння (кін. травня-жовтень-листопад) і зимова (3-я декада листопада — 1-а декада грудня) межені, що порушуються літніми і зимовими паводками. Льодостав триває від кін. грудня до кін. березня. Середньорічна витрата води поблизу м. Кам'янка-Бузька (Львів. обл.) становить 15,1 м³/сек., макс. — 222 м³/сек. Відповідно середньорічна витрата води З. Б. на тер. Польщі — 54,5 м³/сек. (м. Влодава поблизу кордону з Україною і Білоруссю), 157 м³/сек. (м. Вишків поблизу гирла). Вода гідрокарбонатна кальцієва з мінералізацією: весною — 497 мг/дм³, влітку — 518, взимку — 573. Середньоріч. водний стік З. Б. з тер. України і Польщі на кордоні з Білоруссю становить 1651 млн м³, іонний стік — 857 тис. т/рік (93 % — з тер. України, 7 % — Польщі). Гідрол. пости в Україні — поблизу с. Сасів Золочів. р-ну Львів. обл. (від 1888), м. Кам'янка-Бузька (від 1944), м. Сокаль Львів. обл. (1957–88), с. Литовеж Іванич. р-ну Волин. обл. (від 1980). Дніпров.-Бузьким каналом З. Б. сполучений з *Прип'яттю*, системою каналів — з бас. Німану (судноплавний у нижній течії). На З. Б. на території України — м. Буськ, Кам'янка-Бузька, Червоноград, Сокаль (усі — Львів. обл.), Устилуг (Володимир-Волин. р-н Волин. обл.); на тер. Білорусі — м. Брест.

Рекомендована література

1. Charakterystyka wod granicznego odcinka rzeki Bug w latach 1990–1996. Chelm, 1997;
2. Забокрицька М. Р., Хільчевський В. К., Манченко А. П. Гідроекологічний стан басейну Західного Бугу на території України. К., 2006.

М. Р. Забокрицька, В. К. Хільчевський

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Західний Буг / М. Р. Забокрицька, В. К. Хільчевський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-16392>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).